

Biznesa augstskolas Turība

GADA BALVA

Brīvība. Uzņēmība. Kompetence.

Egils Levits

Biznesa augstskolas Turība

GODA DOKTORS

*Latvija ir
laimīga valsts!*

Biznesa augstskolas Turība Goda doktora tituls šogad piešķirts juristam, Eiropas Savienības Tiesas tiesnesim Egilam Levitam. Zīmīgi, ka apbalvojums piešķirts gadā, kad klajā nākusi arī E.Levita grāmata “Valstsgriba. Idejas un domas Latvijai 1985-2018”.

Jurists un politologs Egils Levits pēdējos 30 gadus ir profesionāli un politiski *pavadījis* Latvijas valsti, sniedzot būtisku ieguldījumu gan Latvijas valsts atjaunošanā, gan tās pārveidē par demokrātisku un tiesisku valsti. E.Levita loma Latvijas kā mūsdienu Eiropas valsts idejiskajā, institucionālajā un tiesiskajā nostiprināšanā un attīstībā ir nozīmīga, savukārt viņa mīlestība un ticība Latvijai var kalpot par iedvesmu un piemēru daudziem.

Kādas sajūtas Jūs pārņēma, uzzinot, ka esat izvēlēts par Biznesa augstskolas Turība Goda doktoru?

Es domāju, ka manas sajūtas bija līdzīgas kā Barakam Obamam, saņemot Nobela prēmiju, proti, bija liels pārsteigums. Esmu ļoti priecīgs par šo apbalvojumu, jo tas patiesi bija ļoti negaidīti.

Šis apbalvojums nav Jūsu vienīgā saistība ar Turību. Kāda bija iepriekšējā sadarbība?

Esmu vairākkārt lasījis lekcijas Juridiskās fakultātes studentiem, un pavisam nesen bija arī publiskā vieslekcija par Latvijas valstiskuma ideju.

Kāds ir Jūsu priekšstats par jaunajiem un topošajiem tieslietu nozares speciālistiem?

Jauno juristu spējas un kvalifikācija pieaug, to esmu novērojis kontaktējoties ar jauniešiem, kuri nesen absolvējuši augstskolu. Jaunie cilvēki ir ļoti motivēti un labi spēj iejusties dažādās situācijās, pat tādās, kuras viņi nav apguvuši studiju ietvaros, toties ir pilnveidojuši prasmi pielāgoties, meklēt informāciju un atrast risinājumus. Patiesībā tāds ir arī galvenais jurista uzdevums – visas situācijas nevar paredzēt un piemeklēt tām risinājumus, bet var apgūt, kā rīkoties nestandarta apstākļos.

Pēdējos gados jauniejiem juristiem šīs prasmes būtiski pieaug, jo mūsdienu sabiedrība pieprasa aizvien augstāku kvalifikāciju. Šobrīd Latvija atrodas ne tikai Eiropas, bet arī globālās konkurences apstākļos, un cilvēki ir daudz motivētāki veidot savu dzīvi tā, kā viņi vēlas, nekā tas bija pirms divdesmit un vairāk gadiem.

Jūs minat, ka Latvija atrodas globālās konkurences apstākļos. Mūsdienās bieži var dzirdēt izteikumus par to, ka šobrīd dzīvojam grūtos laikos. Un ir arī pilnīgi pretējs viedoklis, ka dzīvojam tik labi, kā nekad agrāk. Kuram no viedokļiem Jūs piekrītat?

Es noteikti uzskatu, ka šobrīd dzīvojam tik labi, kā nekad agrāk. Paraudzīsimies objektīvi, kāda situācija bija pirms divdesmit, trīsdesmit gadiem vai vēl senāk, kad bija padomju stagnācijas laiks? Protams, ja katram cilvēkam šo jautājumu uzdosim atsevišķi, viņš, iespējams, balstīsies uz savām subjektīvajām izjūtām. Liela daļa no tiem, kuri dzīvo mūsdienu sabiedrībā, nav izjutoši dzīves apstākļus, kādi bija pirms vairākiem gadu desmitiem. Protams, var lasīt rakstus par tiem laikiem, skatīties filmas vai pētīt statistiku, bet subjektīvās sajūtas tas daudz neietekmē, īpaši, ja cilvēks uzskata, ka nedzīvo labi. Objektīvi, mēs dzīvojam labi, bet, subjektīvi raugoties, ir tikai normāli, ja dzīve ne vienmēr šķiet apmierinoša un ir vēlme pēc kaut kā vairāk.

Ja pirms trīsdesmit gadiem Latvija bija padomju stagnācijas laiks, tad kā Jūs raksturotu laiku, kurā dzīvojam šobrīd?

Šobrīd Latvijā ir jauna paaudze, cilvēki, kuri dzimuši un uzauguši neatkarīgā valstī, un viņiem dabiski veidojas apziņa, ka mēs esam Eiropas un rietumvalstu sastāvdaļa. Cilvēkiem, kas lielāko daļu apzinātā mūža dzīvojuši padomju laikos, tomēr vēl patīk nodalīt – Eiropa un Latvija. Tiem, kuri auguši neatkarības apstākļos, Eiropa ir šeit un tagad. Kā ir pie mums, tā ir arī Eiropā, lai gan tā, protams, var būt dažāda. Bet šiem jauniejiem cilvēkiem ir izpratne par to, ka Eiropa nav kaut kur tālu. Domāju, ka tieši jaunās paaudzes priekšstatos vislabāk arī atspoguļojas tas, kādā laikā dzīvojam.

Jaunie cilvēki ir ļoti motivēti un labi spēj iejusties dažādās situācijās, pat tādās, kuras viņi nav apguvuši studiju ietvaros, toties ir pilnveidojuši prasmi pielāgoties, meklēt informāciju un atrast risinājumus.

Kādu Jūs redzat Latviju pēc divdesmit gadiem?

Padalīšos ar vidēji optimistisko redzējumu, kas ir visvairāk pietuvināts realitātei. Latvija atradīsies starp Eiropas vidēji attīstītajām valstīm. Pēc divdesmit gadiem vēl nebūsīm Eiropas priekšgalā. Jāpiezīmē, ka Latvijas attīstības tempi ir

ātrāki, nekā Eiropas vidējie, pēdējos gados šī tendence iezīmējusies īpaši skaidri. Tas ir tikai pašsaprotami, jo mums bija zema starta pozīcija un ir jāpagūst daudz no iekavētā. Ar vidējo līmeni gan nevajadzētu samierināties un jāturpina strādāt pie attīstības.

Apvienoto Nāciju Organizācijas ikgadējais ziņojums “The World Happiness Report” liecina, ka pasaulē laimīgākie cilvēki dzīvo Somijā, un Latvija ne tuvu nav topa augšgalā. Kāpēc tā?

Bet Latvija nav arī saraksta beigās, esam kaut kur pa vidu. Ja nemaldos, šogad esam 53. vietā no 156 valstīm. Kopš 2012. gada, kad šis pētījums tika publicēts pirmo reizi, laimes rādītāji Latvijā pieaug. Lai latvietis būtu laimīgāks, vispirms jāielūkojas sevī. Laimes sajūta lielā mērā ir atkarīga no tā, kā cilvēks pats sevi noskaņo un pozicionē. Mēs esam lasījuši romānos par ļoti nelaimīgiem cilvēkiem, kuri, neraugoties uz bagātību un dižciltību, nespēj atrast laimi. Laime vairāk ir atkarīga no iekšējām sajūtām, nevis no ārējiem apstākļiem. Latviešu mentalitātē ir nedaudz ziemeļnieciskās melanholijas – ne velti Starptautiskajā Londonas grāmatu tirgū Latvija sevi prezentēja ar kampaņu #iamintrovert. Tas zināmā mērā atspoguļo mūsu mentalitāti.

Lai latvietis būtu laimīgāks, vispirms jāielūkojas sevī. Laimes sajūta lielā mērā ir atkarīga no tā, kā cilvēks pats sevi noskaņo un pozicionē.

Varbūt mēs, latvieši, kautrējamies izrādīt savu laimi?

Jā, mēs kautrējamies no laimes un pozitīvu emociju izrādīšanas. Tas nav ne slikti, ne labi, bet pozitīvas emocijas ir jāizdzīvo.

Vai Jūs esat laimīgs?

Teiksim tā... jā. Es varu teikt, ka esmu laimīgs, tomēr tas nav milzīgs pacēlums. Esmu apmierināts, ikdienā nav nekā tāda, kas mani nospiestu vai grauztu, un tas ir neatkarīgi no ārējiem apstākļiem. Laimes sajūtu ietekmē arī katra cilvēka temperaments un manī, iespējams, ir nedaudz vairāk optimisma, nekā vidējam introvertajam latvietim.

Kur Jūs rodāt iedvesmu optimismam, attīstībai un sevis pilnveidošanai?

Es apzinos cilvēka īslaicīgumu un galīgumu, un tas mani motivē. Cilvēkam uz šīs zemes, labākajā gadījumā, ir doti simts vai nedaudz vairāk gadi, tāpēc katra diena ir vērtība, ko nedrīkst izniekot. Arī mākslīgi uzturēta iekšēja nelaimes sajūta ir laika izniekošana. Tieši pretēji – dzīve ir tik īsa, ka no

katras dienas ir jācenšas iegūt maksimumu. Sarindojot šādas dienas, pēc gadiem varam atskatīties un nodomāt – tā tik bija dzīve! Katra diena var sniegt pienesumu – uzzināt ko jaunu, izdarīt labu darbu u.tml. Bet visu slikto, kas stājas ceļā, jāuztver viegli, samazinot tā nozīmi, lai kopiespāids saglabātos pozitīvs.

Kā tautasdziesmā – "liku bēdu zem akmeņa, pāri gāju dziedādams"?

Ļoti līdzīgi tam, jā! Bēdas ir jāsarauj maziņas, bet prieks – jāizstiepj liels.

Jūs minat, ka mākslīgi uzturēta nelaiemes sajūta ir izniekots laiks. Bet, vai tā zināmā mērā nav mūsu tautas iezīme, kas atspoguļojas gan literāros darbos, gan vēstures interpretācijā? Varbūt mēs esam nedaudz mazohisti?

Nedaudz šāds virziens varētu būt. Salīdzinājumā ar citu Eiropas tautu mentalitātēm, mūsos ir nedaudz pārspīlēta sevis noniecināšana un neizcelšana. Pašapziņai ir jābūt noteiktā līmenī – tā nedrīkst būt par zemu, bet, diemžēl, daudziem no mums tā ir pazemināta. Arī paaugstināta pašapziņa, kas neatbilst objektīvajai situācijai, nenāks par labu. Jāspēj noturēties uz zelta vidusceļa līmeņa, bet vislabāk vienu vai divas mikrodaļas zem tā, lai vienmēr būtu iespēja censties un virzīties uz augšu! Tas ir optimālākais stāvoklis.

Vai Jums ir zināma formula, kā atrast šo zelta vidusceļu?

Formulas man nav, tas drīzāk ir pieredzes jautājums, lai iemācītos vērtēt sevi pietiekami pozitīvi un paškritiski vienlaikus. Jāspēj objektīvi paraudzīties uz sevi no malas, nenoniecinot un nekļūstot iedomīgam.

Kā Jums šķiet, vai jauniešiem mūsdienās ir augstāka pašapziņa nekā viņu vecāku paaudzei?

Lielākajai daļai jauniešu ir augsts pašvērtējums, kas ir

dabiski. Protams, daļai tas, iespējams, ir par augstu, jo paškritikas spēja prasa zināmu personības briedumu. Labāk, lai jaunieši novērtē sevi augstāk, nekā noniecinā.

Kad cilvēks sasniedz briedumu? Vai, piemēram, iegūstot augstāko izglītību jau var runāt par personības nobriešanu?

Es teiktu, ka cilvēks nobriest divdesmit vai trīsdesmit gadu vecumā, šajā laika posmā. Un tālāk attīstās un aug, vai apstājas.

Vai tam ir korelācija ar izglītības līmeni?

Personības nobriešanai nav, lai gan izglītība to veicina. Es gan neuzņemtos teikt, ka cilvēki ar augstāko izglītību automātiski ir nobriedušākas personības, nekā tie, kuriem nav šādas izglītības. Par personības nobriešanu signalizē arī vēlme mācīties un padziļināt zināšanas.

Noslēgumā, lūdzu, pabeidziet teikumu! Latvija ir ...

...laimīga valsts! Tu

Par personības nobriešanu signalizē arī vēlme mācīties un padziļināt zināšanas.
